

28.11.2006

Valtioneuvostolle
Eduskuntaryhmille

VALTIONEUVOSTON ASETUS LOHIASETUKSEN (258/96) VÄLIAIKAISESTA MUUTTAMISESTA

Itämeren luonnonlohikannat olivat 1990-luvun puoliväliin tultaessa häviämässä sukupuuttoon. Kansainvälisten sitoumustensa velvoittamana Suomi ryhtyy toimenpiteisiin luonnonlohikantojen pelastamiseksi. Näitä toimenpiteitä olivat:

- tuki-istutukset Tornion-Muonionjokeen ja Simojokeen (6 mmk/v),
- lohen rannikkoalueen kutuvaelluksen rauhoittaminen (puolet parvesta ohi, ja sen jälkeen vasta rysät pyyntiin) sekä
- Itämeren pääaltaan pyyntiponnistuksen vähentäminen (esityksiä Itämeren komissiolle).

Lohen kutuvaelluksen suojaaminen yhdessä muiden suotuisten olosuhteiden kanssa palautti luonnonlohikannat niin runsaslukuisina takaisin Perämereen laskeviin jokiin, että vuosina 1996-97 Tornion-Muonionjoki oli saalisvarmuudeltaan ja poikastuotannoltaan Tenojoen tasoinen lohijoki. Simojoen oma lohikanta oli jopa tutkijoiden mielestä menetetty ennen vuosia 1996-97. Nuo vuodet palauttivat menetetyksi arvioidut Simojoen lohikannat takaisin.

1990-luvun loppuvuosien myönteiset kokemukset antoivat realistiset perusteet asettaa tavoitteeksi palauttaa Perämereen laskevat joet pysyvällä tavalla poikastuotannoltaan ja saalisvarmuudeltaan Tenojokeen verrattaviksi hyväksi lohijoiksi. Lapin liitto katsoo, että näiden jokien saattaminen pysyvällä tavalla mahdollisimman hyväksi lohijoiksi ja poikastuotantoalueiksi palvelee kaikkia osapuolia, kaikki voittavat. Mitä enemmän emokaloja pääsee nousemaan jokiin, sitä enemmän joet tuottavat poikasia ja sitä enemmän on myös meressä kalaa. Suomen harjoittama lohipolitiikka ei kuitenkaan ole ollut tämän tavoitteen saavuttamisen kannalta johdonmukaista.

Kutuvaelluksella olevaan emokalaparveen kohdistuvaa pyyntiä on lisätty vuodesta 1998 alkaen. Kalastusajan pitenemisestä ja Itämeren pääaltaalla tapahtuvan ns. kontrolloidun kalastuksen vähenemisestä huolimatta Suomen kalastajien saamat saaliit ovat pienentyneet. Jokiin nousevien emokalojen määriä on seurattu samalla saalistutkimuksiin perustuvalla menetelmällä 1990-luvun alkupuolelta saakka. Nämä tutkimukset osoittavat, että myös jokiin nousevien emokalojen määrät ovat vähentyneet vuosi vuodelta. Saaliskehitys niin rannikolla kuin jokialueellakin viittaavat siihen, että lohikannat ovat selvästi ehtyneet.

Uutena ilmiönä vuoden 2000 jälkeen on vaikuttanut merilohen poikaskuolleisuus. Tämä koskee erityisesti istutettuja poikasia, joiden menestyminen meressä on huomattavasti heikompaa kuin luonnonkudusta syntyneiden poikasten. Mm tästä syystä Itämeren lohikantojen olemassaolo on yhä suuremmissa määrin riippuvainen lohen luonnossa tapahtuvasta lisääntymisestä.

Poikastiheyksien pysyminen samalla tasolla emokalojen vähenemisestä huolimatta selittyy ainakin osittain sillä, että kutemaan nousevien kalojen koko on huomattavasti suurentunut. Toisaalta nuoret ikäluokat puuttuvat lähes kokonaan. Tästä voi seurata lohikantojen äkillinen väheneminen. Kehitys kulkee huonoon suuntaan. Tästä syystä varovaisuusnäkökohtien huomioon ottaminen juuri nyt on erittäin perusteltua.

Edellä sanotun mukaisessa tilanteessa pyynnin lisääminen kutuvaellusparveen olevaan parveen ei ole mitenkään perusteltavissa. Näin kuitenkin tapahtui 19.5.2004, jolloin valtioneuvosto teki lohiasetukseen muutoksen, joka oikeutti ammattikalastajat varhennettuun, valikoivaan pyyntiin. Pyyntin valikoivuudella tarkoitetaan, että pyynti kohdistuu istutettuihin lohiin. Valikointi-sana on kuitenkin syytä laittaa lainausmerkkeihin, koska mitään valikointiin mahdollistavaa keinoa ei ole ollut käytössä. Kysymys oli puhtaasti vain emokalaparveen kohdistuvan pyynnin lisäämisestä. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos vastusti valikoimatonta pyynnin lisäystä emokalaparviin, samoin Lapin liitto.

Merialueen ammattikalastajat vaativat edelleen emokalaparveen kohdistuvan pyynnin lisäämistä ja jatkamista. Lapin liitto on tästä asiasta eri mieltä.

Valtioneuvosto liitti 19.5.2004 asetuksen muutokseen yksimielisen lausuman, jossa todetaan, että *"Mikäli lohenkalastuksesta koejaksolla aiheutuu luonnonlohikannoille haitallisia seuraamuksia, ministeriö esittää viipymättä asetukseen tarvittavat muutokset. Mikäli luonnonlohikannan elpyminen jatkuu myönteisesti, on hallitus valmis tarkastelemaan vuoden 2005 kokemusten perusteella koejakson vuosittaista pituutta kalastuselinkeinon edistämiseksi"*. Valtioneuvoston lausumaan sisältyi lisäksi seuraava yksimielinen päätös: *"Maa- ja metsätalousministeriö seuraa vaikutuksia lohenkalastuksesta riippuvaisiin elinkeinoihin niin, että varmistetaan mm. kalastusmatkailun mahdollisuuksien hyvä kehitys, ja niin, että pohjoisten jokien kalakantoihin perustuva vetovoima voi kasvaa merkittävästi"*.

Jos valtioneuvosto pitää kiinni omasta yksimielisesti hyväksymästään lausumasta, niin

- **valtioneuvosto ei voi jatkaa toukokuussa 2004 annetun asetuksen mukaista varhennettua kalastusta.**
- **kesän 2006 saalistilastot niin merialueella (-50 %) kuin jokialueilla-kin (-30 %) todistavat, että kalastusmatkailun mahdollisuuksien hyvä kehitys ja pohjoisten jokien kalakantoihin perustuva vetovoima eivät ole kasvaneet merkittävästi siten kuin valtioneuvosto on lausumassaan 19.5.2004 edellyttänyt.**

LAPIN LIITTO

Veikko Kumpumäki
valtuuston puheenjohtaja

Timo E. Korva
hallituksen puheenjohtaja